

Porteføljestyret for humaniora og samfunnsvitenskap

Referat

Møte 4/2020

Dato 01.12.2020, kl. 10.00 – 16.00 og 02.12.2020 kl. 10.00 – 14.00

Sted Zoom-møte/møterom Hassel 2 i Forskningsrådet

Tilstede: *På Zoom:*
Camilla Serck-Hanssen, leder
Hans Dam Christensen
Narve Fulsås
Kristian Berg Harpviken
Terje Lohndal
Geir Mork
Jill Walker Rettberg (ute 2.12 kl 10.30-12.30)
Eva-Maria Svensson
Tina Søreide
Mari Teigen
Jarle Trondal
Elise Naumann, observatør

Forfall: Ingen forfall

Tilstede fra Forskningsrådet: *I møterom Hassel 2:*
Johannes Waage Løvhaug
Monica Enger
Christian Lund
Siri Tønseth
På Zoom:
Sunniva Brandtzæg
Berit Hyllseth (sak 52/20)
Jon Holm (sak 53/20)
Anette Askedal (sak 53/20)

Sak PSHUMSAM 44/20 Godkjenning av sakslisten

Vedtak: *Sakslisten godkjennes.*

Sak PSHUMSAM 45/20 Godkjent referat fra møte 3/20, 15.9.2020

Godkjent versjon av referatet ble sendt ut per epost 12.10., og ligger i Sharepoint-mappen for møte 3/20. Porteføljestyret bes om å ta referatet til etterretning.

Vedtak: *Referatet tas til etterretning.*

Sak PSHUMSAM 46/20 Oppnevning av settestyreleder

Porteføljestyret ble bedt om å oppnevne en settestyreleder som kunne lede møtet i tilfelle inhabilitet hos styreleder.

Vedtak: *Narve Fulsås oppnevnes som settestyreleder.*

Sak PSHUMSAM 47/20 Orienteringer

Det ble orientert om følgende saker:

- Implementering av Plan S

Forskningsrådet implementerer Plan S fra og med utlysningene i 2021. Det er tre veier til å publisere med umiddelbar åpen tilgang i tråd med Plan S: 1) i åpne tidsskrift eller plattformer; 2) i tidsskrift som er en del av overgangsavtaler; eller 3) tilgjengeliggjøring i åpne arkiv. Forskningsrådets generelle kontraktsvilkår er oppdatert i tråd med kravene i Plan S. Prosjektansvarlig institusjon skal sørge for at prosjektene beholder rettigheter til å overholde krav om åpen tilgang. Den enkelte forsker skal ikke forhandle med forlagene om dette. Alle artikler skal gjøres umiddelbart tilgjengelige med åpen lisens.

- Statsbudsjett 2021 og budsjettinnspill for 2022

For Forskningsrådet samlet økes FoU-budsjettet med 409 mill. kr (sum før budsjettforlik med Frp). Det er ingen økning til fremragende fagmiljøer eller banebrytende forskning i Statsbudsjettet for 2021. I Forskningsrådets budsjettinnspill for 2022 er det foreslått en økning på 100 mill. kr til FRIPRO (derav 80 mill. til Fellesløftet) og 20 mill. kr til piloter innenfor åpen forskning.

- Søknadsbehandling 2021

Søknadsfrist for Forskerprosjekt er 10. februar 2021. Det lyses ut fire varianter: Fornyelse, Unge talenter, 3-årig mobilitet og Stort, tverrfaglig forskerprosjekt (Fellesløft IV). Det er få endringer i innholdet i utlysningene fra 2020 til 2021, bortsett fra at søker kan velge tre og ikke fem forskjellige tema. Alle porteføljestyrer har vedtaksmøter i juni 2021, og resultater fra søknadsbehandlingen publiseres i siste uken av juni, unntatt Stort tverrfaglig forskerprosjekt som publiseres over sommeren.

- Status for arbeidet med opptrappingsplanen for humaniora

Før ferdigstillingen av porteføljeplaner i juni gikk administrasjonen gjennom fagdimensjonen i relevante planer og ba de som ikke hadde omtalt humaniora om å gjøre det. I forbindelse med koordinering av Investeringsplaner ble det sendt ut forespørsel om hvordan porteføljene kan øke innsatsen for humaniora til 7 porteføljer. 9 utlysninger av Forskerprosjekt og 6 utlysninger av Kompetanse- og samarbeidsprosjekt til fristen i februar 2021 etterspør eller åpner for humanistiske perspektiver. 4. desember ble det avholdt webinar om mulighetene for humanister, som ble fulgt av ca. 140 personer. Styrking av humaniora vil inngå i administrasjonens dialog med tematiske porteføljer framover. Styret uttrykte ønske om å bli involvert i dialogen med de mest relevante porteføljestyrene for å følge opp opptrappingsplanen.

Vedtak: *Orienteringene tas til etterretning.*

Sak PSHUMSAM 48/20

Spørsmål om habilitet

Sakstype: Beslutning

Porteføljestyret ble bedt om å vurdere styremedlemmenes habilitet for alle saker på saklista. Det er styret som fatter vedtak i habilitetsspørsmål.

Saksdokumenter:

- Saksframlegg m/2 vedlegg

Porteføljestyret ble bedt om å vurdere styremedlemmenes habilitet for alle saker på saklista. Styremedlemmene hadde meldt inn inhabilitet og spørsmål om inhabilitet for sak 49/20 før møtet.

1. Styret diskuterte den foreslåtte prosedyren for habilitetsspørsmål som framgikk av saksframlegget.
2. Styret gjennomgikk og diskuterte alle inhabilitetsforhold som var innmeldt for sak 49/20 og fattet vedtak.
3. Styret gjennomgikk øvrige saker på saklisten med hensyn på habilitet.

Forskningsrådets regler for habilitet og tillit ble fulgt ved alle vedtak.

Vedtak:

1. Hvis det i løpet av møtet oppstår en situasjon der porteføljestyret ikke er beslutningsdyktig i en sak, gir styret administrasjonen fullmakt til å fatte vedtak i saken etter at denne er drøftet med de habile medlemmene av styret. Vedtak kan fattes på møtet. Styret slutter seg for øvrig til den foreslåtte prosedyren i habilitetsspørsmål som framgår av saksframlegget.

2. Det er følgende inhabilitet blant styremedlemmene for søknader under sak 49/20 (angitt med prosjektnr.):

- Narve Fulsås

Fornyelse: 314146, 314211

- Kristian Berg Harpviken

Fornyelse: 313791, 314147, 314615, 314706, 314718, 315472, 315555, 315887, 315928, 314300, 314530, 314801

Unge talenter: 316340

- Terje Lohndal

Fornyelse: 314052, 314605, 315360

Unge talenter: 314954, 316103

- Jill Walker Rettberg

Fornyelse: 314799, 314863, 315380

- Camilla Serck-Hanssen

Fornyelse: 314435

Unge talenter: 314088

- Tina Søreide

Fornyelse: 314840, 316035, 316127

- Mari Teigen

Fornyelse: 315258, 316340, 314825, 314437, 315068, 315593,

315695, 314249, 314300, 314486, 314530, 314562, 314801, 315194

Unge talenter: 314558

- Jarle Trondal

Fornyelse: 315194

3. Det er ingen inhabilitet blant styremedlemmene for øvrige saker på saklista.

Sak PSHUMSAM 49/20

Behandling av søknader om Forskerprosjekt til FRIHUMSAM til fristen 25.5.2020

Sakstype: Beslutning

Porteføljestyret ble bedt om å fatte vedtak om bevilgning, venteliste eller avslag for søknadene om Forskerprosjekt for fornyelse, Forskerprosjekt for unge talenter og Tre-årig forskerprosjekt med internasjonal mobilitet som kom inn til temaområdet Banebrytende forskning (FRIPRO), FRIHUMSAM-delen, til fristen 25.5.2020.

Porteføljestyret ble bedt om å gi kommentarer til Forskningsrådets søknadsbehandlingsprosess og prosedyrene for styrets søknadsbehandling.

Saksdokumenter:

- Saksframlegg m/8 vedlegg

Det forelå totalt 573 søknader til behandling, derav 414 Forskerprosjekt for fornyelse, 117 Forskerprosjekt for unge talenter og 42 Treårig Forskerprosjekt med internasjonal mobilitet. Totalt søkt beløp var ca. 5,7 milliarder kroner. Søknadene var faglig vurdert i til sammen 36 paneler.

Basert på prosedyrevedtakene vedtatt i møte 3/20 (sak 35/20) fattet porteføljestyret vedtak om hvilke søknader som skal innvilges, hvilke søknader som skal avslås og hvilke søknader som skal settes på rangert venteliste.

Forskningsrådets regler for habilitet ble fulgt ved alle vedtak. Styremedlemmer deltok ikke i diskusjonen eller behandlingen av søknader der de var inhabile.

Vedtak:

Porteføljestyret fattet vedtak for søknadene om Forskerprosjekt for fornyelse, Forskerprosjekt for unge talenter og Treårig Forskerprosjekt med internasjonal mobilitet som kom inn til FRIPRO, FRIHUMSAM-delen, til fristen 25.5.2020.

Sak PSHUMSAM 50/20

Rammer for innspill til Langtidsplan for forskning og høyere utdanning

Sakstype: Diskusjon

Porteføljestyret ble bedt om å gi innspill til rammene for Forskningsrådets innspill til revidert Langtidsplan for forskning og høyere utdanning.

Saksdokument:

- Saksframlegg

Administrasjonen presenterte et diskusjonsnotat om rammene for Forskningsrådets innspill til revidert Langtidsplan. Notatet presenterer sentrale trender og utfordringer som kan legges til grunn for innspillet. Styret ble invitert til å diskutere hvilke samfunnsmessige trender, trender innenfor forskning og innovasjon og systemperspektiver som er mest sentrale og bør være retningsgivende for arbeidet med innspillet og hvordan disse bør

prege utforming av overordnet ramme og målbildet i Langtidsplanen. Styret hadde en engasjert diskusjon og hadde innspill til mange punkter i notatet.

Vedtak: *Administrasjonen tar med seg styrets kommentarer og innspill i det videre arbeidet med Forskningsrådets innspill til Langtidsplanen for forskning og høyere utdanning.*

Sak PSHUMSAM 51/20

Revisjon av porteføljeplanen

Sakstype: Diskusjon

Porteføljestyret ble bedt om å gi innspill til revidering av porteføljeplanen.

Saksdokument:

- Saksframlegg m/4 vedlegg

Det ble lagt opp til en tredelt diskusjon i møtet. Første del tok utgangspunkt i dagens porteføljeplan, andre del i et notat om grensesprengende forskning av Tina Søreide og tredje del i et notat om nordisk finansiering av forskning og et notat med råd fra Forskningsrådet til Kunnskapsdepartementet til budsjettprosessen for 2022.

Det kom følgende innspill i diskusjonen om porteføljeplanen:

- Vi jobber nå i et fundamentalt nytt system der det blir viktig å komme i inngrep med andre porteføljer.
- Årets tildeling er den første der porteføljestyringen er rullet ut i sin fulle bredde. Felles utlysninger skaper en helt annen dynamikk der søkerne og institusjonene tenker på nye måter. Det vil derfor være viktig å få en grundig analyse av årets tildeling.
- Det er tidlig med en stor revisjon av porteføljeplanen nå, og det trengs kanskje ikke så store endringer i planen før vi lar institusjonene komme med innspill. Men diskusjonen rundt grensesprengende forskning er viktig å følge opp.
- Diskusjonen rundt begrensning av antall søknader må settes opp som egen sak.

Tina Søreide presenterte sitt notat om grensesprengende forskning. Her etterlyses det en avklaring av hva som ligger i begrepet slik at panelene vet hva de skal se etter når de vurderer søknader. Er det mulig å vite om noe er grensesprengende på forhånd? Og hvordan vurderer man hva som er grensesprengende i ettertid? I diskusjonen kom det følgende innspill:

- Med felles paneler kommer dristighet ikke så godt opp i diskusjonen som i de tidligere FRIPRO-panelene. Det er uklart hvordan panelene har forstått det grensesprengende. Det er ikke så vanskelig å se på sitt eget felt, men vanskeligere når søknadene ikke er innenfor eget felt.
- Forskningsrådet må bli bedre til å vurdere hva som er grensesprengende forskning i ettertid. Det ble gjort forsøk i SFF-evalueringen som vi bør se nærmere på.

- Et argument mot begrepet grenseprengende er at man ikke på forhånd kan vite hva som grensesprengende. Excellence representerer ofte det etablerte og kan stå i motsetning til dristighet.
- ERC kan være ganske konserverende. Skal FRIPRO bare være treningsarena til ERC eller skal det fylle et annet rom?
- Det ligger en betydelig utfordring i porteføljesystemet og oppdraget er å løfte det grensesprengende på tvers av porteføljer. Det reiser spørsmålet om grensesprengende forskning skal begrenses til egne virkemidler eller om man skal flytte hele porteføljen i retning av det grensesprengende.

Administrasjonen presenterte et notat som sammenligner finansiering av FoU i Norden. Dette ligger til grunn for råd fra Forskningsrådet til KD om å styrke finansieringen av de åpne konkurransearenaene i Norge. Det er naturlig at fagporteføljenes porteføljeplaner sier noe om balansen mellom finansiering av åpne arenaer versus tematiske satsinger. I diskusjonen om disse dokumentene kom det følgende innspill:

- Det er press på fri forskning og Norge kommer dårlig ut når man sammenligner finansieringen av åpne konkurransearenaer i Norden.
- Det er høy basisfinansiering i Norge. Vilårene for fri forskning er derfor bedre enn hvis man bare ser på den lave andelen som går til åpne konkurransearenaer.
- I tillegg til den offentlige finansieringen som er vist i notatet kommer privat finansiering. I både Sverige og Danmark er det store private fond som er veldig viktige for fri forskning, ikke minst innenfor humaniora.

Vedtak: *Administrasjonen tar med seg styrets kommentarer og innspill i det videre arbeidet med revisjon av porteføljeplanen. Det opprettes et styreutvalg bestående av Camilla Serck-Hanssen, Terje Lohndal, Mari Teigen og Tina Søreide som gir råd til administrasjonen i revisjonsarbeidet.*

Sak PSHUMSAM 52/20

Utlysning av nasjonale forskerskoler

Sakstype: Orientering

Porteføljestyret ble orientert om utlysning av midler til nasjonale forskerskoler i 2021.

Saksdokumenter:

- Saksframlegg m/1 vedlegg

Administrasjonen presenterte rammer for utlysning av midler til nasjonale forskerskoler i 2021. Utlysningen har en strategisk innretning mot arbeidslivet. Til grunn for dette ligger en forventning om at samspill og dialog mellom utdanning og arbeidslivet både vil kunne gi institusjonene innspill til hva arbeidslivet trenger og på den annen side gi arbeidslivet økt forståelse for hva doktorgradskompetanse er og kan brukes til.

Porteføljestyret spurte om det i søknadsbehandlingen er lagt opp til at fagpanelene i sine vurderinger skal ta stilling til behov knyttet til de fag eller tema det søkes om midler til. Administrasjonen viste til at søker skal redegjøre for bakgrunn og behov i prosjektbeskrivelsen, og vil vurdere om dette skal gjenspeiles tydeligere i vurderingskriteriene.

Porteføljestyret hadde følgende innspill til utlysningen:

- Forskningsrådet bør klargjøre hva som menes med pilot i utlysningen.
- Den strategiske innretningen mot arbeidslivsrelevans kan føre til at miljøer fra humaniora og samfunnsvitenskap lar vær å søke, siden de ofte har mindre direkte kobling til bestemte deler av arbeidslivet/praksisfelt.
- Nasjonale forskerskoler kan også egne seg godt i store disiplin-fag, og ikke bare på områder med flere små miljøer nasjonalt.
- En fellesutlysning med midler fra flere budsjettformål bør ha en tydelig beskrivelse av vurderings- og beslutningsprosessen.

Vedtak: *Porteføljestyret tar saken til etterretning. Administrasjonen tar med seg porteføljestyrets kommentarer i det videre arbeidet med nasjonale forskerskoler.*

Sak PSHUMSAM 53/20

Premisser for fagevalueringer

Sakstype: Diskusjon

Porteføljestyret ble bedt om å gi innspill til dialog med Kunnskapsdepartementet om premisser for fagevalueringer.

Saksdokument:

- Saksframlegg m/3 vedlegg

Administrasjonen orienterte om arbeidet med fagevalueringer i Forskningsrådet fram til i dag. Nå pågår det en prosess i Kunnskapsdepartementet for å legge nasjonale rammer for evaluering av forskning og utdanning. Dette vil legge føringer for Forskningsrådets modell for fagevalueringer framover.

Porteføljestyret hadde følgende innspill til den videre prosessen:

- Det er stadig flere direktorater innenfor forskning og utdanning som alle driver evaluering. Viktig med bedre koordinering om ikke evalueringstrykket for institusjonene skal bli for stort.
- Gitt at institusjonenes egne mål i liten grad er operasjonaliserbare som referansepunkter i en evaluering (jfr erfaring i JUREVAL) er det ønskelig at evalueringene opererer med noen felles målestokker for kvalitet som alle miljøer kan vurderes etter.
- Tverrfaglig forskning skjer ofte mellom etablerte organisatoriske enheter og institusjoner. Forskergrupper som evalueringsenhet gir bedre mulighet til å fange opp slikt samarbeid.
- Utfordring å få med enkeltforskere som jobber tverrfaglig eller bidrar med ett lite element i et større forskningsfelt på annet fagområde i en fagevaluering (f.eks. jus i andre fagmiljøer).

- Viktig å være tydelig på hva vi mener med forskningsbasert utdanning. KOMBEVAL drøfter dette på en god måte.
- Organisering er et viktig tema, bl.a. hvordan institusjonene fordeler innsats mellom forskning og utdanning.
- Ressurser og organisering må tas med i betraktning i komiteens vurdering av det enkelte miljø.
- Ansvaret for oppfølging av evalueringene på nasjonalt nivå bør tydeliggjøres.

Vedtak: *Administrasjonen tar med seg porteføljestyrets innspill og kommentarer i det videre arbeidet med nasjonalt rammeverk og utvikling av modellen for fagevalueringer i Forskningsrådet.*

Sak PSHUMSAM 54/20

Møteplan 2021

Vedtak: *Følgende møtedatoer er fastsatt:*

- *Tirsdag 16. mars – Fellesmøte for fagporteføljestyrene*
- *Torsdag 17.- fredag 18. juni (søknadsbehandling)*
- *Torsdag 30. september*
- *Vi kommer tilbake til dato i desember*

Sak PSHUMSAM 55/20

Eventuelt

Vedtak: *Det var ingen saker under dette punktet.*

Sak PSHUMSAM 56/20

Godkjenning av vedtaksprotokoll

Vedtak: *Protokollen godkjennes.*